

Zadání 6. úkolu, „Úhly pohledu“

Vyberte si jeden z úryvků a rozhodněte, o jakou perspektivu se jedná (zda se jedná o filosofický text, sociologický, historický). Své rozhodnutí podpořte několika stručnými body (jaké znaky Vás k tomu vedly).

1. úryvek z textu

První písemná zmínka považovaná Bogusławem Czechowiczem za výraz nových očekávání spojených s proměněným postavením Vratislavi pochází z doby nástupu Zikmunda Lucemburského na český trůn. V březnu roku 1420 nechal Lucemburk na říšském sněmu ve Vratislavi vyhlásit křížovou výpravu proti husitům. Kromě přípravy vojenského tažení do Čech a říšských záležitostí se dědic české královské koruny věnoval i záležitostem slezských knížectví a v sérii dokumentů oslovil řadu příjemců včetně města Vratislavi. V listině ze 14. března Zikmund potvrdil obci výsady vycházející ze tří starších privilegií, které byly poškozeny při nedávném povstání proti městské radě. V areně písemnosti se objevila i dříve nepoužívaná formulace označující Vratislav za druhou stolicí a hlavu království.⁴ Text listiny dále pokračoval vyzdvížením věrnosti města i konšelů, ale pozornost historiků více přitahoval opětovný odsudek adresovaný vratislavským cechům označeným za strůjce povstání v roce 1418. Označení Vratislavi za druhou stolicí a hlavu království zůstávalo stranou pozornosti, už proto, že se jednalo o jediný známý písemný doklad vycházející ze Zikmundovy panovnické kanceláře, ve kterém byla tato formulace posilující vratislavskou prestiž použita. S podobným označením Vratislavi ze Zikmundovy strany

2. úryvek z textu

I. PŘEDSTAVENÍ KONTEXTU: ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ (DE AN. 403A3–28)

Cílem následující studie bude podat výklad pasáže *De an.* 403a29–b18 z první knihy Aristotelova spisu *De anima*, v níž se řeší otázka po tom, kdo je to φυσικός.¹ Jelikož tato pasáž není inherentní součástí Aristotelova výkladu, ale představuje spíše jakousi odbočku, bude nutné nejprve stručně představit kontext, do něhož je zasazena. Začneme v místě *De an.* 403a3, kde přichází na scénu nové téma, kterým jsou

1 Cílem této studie není pátrání po adekvátních českých ekvivalentech aristotelových termínů, protože i nadále používáme termín φυσικός v jeho originální podobě, pouze na několika místech ze stylistických důvodů volíme českou verzi „fysik“. Je však třeba zdůraznit, že i v těchto pasážích rozumíme slovu v aristotelském, nikoli moderním významu.

τὰ πάθη τῆς ψυχῆς.² V možnostech tohoto textu není podat důkladný výklad složitějšího problému Aristotelova pojetí πάθη, avšak pro naše téma bude vhodné jej alespoň stručně načrtnout. Singulár πάθος dle slovníku *LSJ* označuje to, co se přihodí (osobě či věci). Amélie Oxenbergrorty na tomto základě uvádí čtyři základní obecné charakteristiky πάθη: 1) jsou dočasné a v zásadě náhodné; 2) jejich příčina je vnější (nejsou tedy odvoditelné čistě z přirozenosti organismu či věci, byť bezprostřední příčina může být součástí daného organismu či dané věci); 3) jsou pasivní, nikoli aktivní; 4) nejsou výsledkem vědomé volby. Jako oposita pak lze dle autorky chápat např. termíny δρᾶμα,

2 Rovněž termín πάθη ponecháváme z identických důvodů bez překladu.

3. úryvek z textu

Z našich zjištění vyplývá, že sociodemografické charakteristiky starostů v Česku významně souvisejí s velikostí obce (viz Tabulka 1). Podíl vysokoškolsky vzdělaných starostů, podíl uvolněných starostů a podíl starostů straníků souvisí s velikostí obce přímo úměrně a podíl starostek spolu s podílem starostů mladších 40 let spíše nepřímě úměrně. Ovšem nelze pominout ani souvislost mezi sledovanými proměnnými a škálou město–venkov (viz Tabulka 2), ze které je zřejmé specifické postavení primárních a sekundárních center, kde nalezneme nejvyšší zastoupení jak vysokoškolsky vzdělaných starostů, tak starostů 40letých a starších a uvolněných starostů. Naopak největší zastoupení žen mezi starosty je v obcích suburbánního pásu a polycentrického zázemí.⁹

⁹ Pro dokreslení popisovaných souvislostí je v Příloze 1 popsána struktura jednotlivých velikostních kategorií obce v závislosti na škále město–venkov.

Tabulka 1. Vybrané sociodemografické charakteristiky zkoumaného souboru starostů v závislosti na velikosti obce

	Obcí	Podíl žen (%)	Podíl VŠ (%)	Průměrný věk	Podíl uvolněných (%)	Členem politické strany (%)
0–199	73	34,2	30,1	50,6	5,6	2,8
200–499	103	37,9	34,0	50,2	53,5	8,7
500–999	71	26,8	42,9	50,9	93,0	11,3
1 000–1 999	72	16,7	58,3	52,3	94,4	20,8
2 000–4 999	68	19,1	76,5	52,4	97,1	41,2
5 000–9 999	58	24,1	79,3	52,3	98,3	46,6
10 000–19 999	25	12,0	92,0	51,7	100,0	56,0
20 000–109 999	22	18,2	86,4	53,5	100,0	72,7
Korelační koeficient počtu obyvatel obce s:		-0,159**	0,088	0,418**	0,654**	0,442**

Zdroj: *Výzkumy Evropský starosta II (2016) a česká část mezinárodního výzkumu Political Leaders in European Cities (2015)*.

Poznámka: Údaje v tabulce vycházejí z reálně sebraného souboru bez převážení na velikostní strukturu obcí v ČR. Znaménkové schéma označuje významnost Spearmanova korelačního koeficientu, ** pro $\alpha < 0,01$. N = 492.